

Sóknarfæri á Stöðvarfirði

2

Stækkað á Skjöldólfss töðum

4

Dvergkind kom öllum á óvart

8

Kennir kynslóðum að dansa

9

austur glugginn

Fréttablað Austurlands

fréttanæmt
vikublað

11. tbl. - 14. árg. - 2015 - Föstudagur 20. mars

Áskriftarverð kr. 1.900 á mánuði - Verð í lausasölu kr. 650

ISSN1670-3561

Mjóifjörður
Neskaupstaður

Eskifjörður
Reyðarfjörður

Fáskrúðsfjörður
Stöðvarfjörður

**ÞÚ ERT
Á GÓÐUM
STAÐ**

FJARDABYGGD fjardabyggd.is

SVN
Síldarvinnslan hf
www.svn.is

austur glugginn

Viltu auglýsa í
Austurglugganum?
Auglýsingasíminn er
696-6110

Seyðisfjörður er „mest heima“

Konrad Korabiewski hafði ekki verið á Seyðisfirði nema í hálf-tíma þegar hann hafði akveðið að þar vildi hann búa. Hann og Anna Friz kynntust þar síðar en þau eru hljóð-listamenn sem bæði hafa unnið verk sem byggjast á morskóða.

Bls. 6-7.

salt
café & bistro

VEISLA FYRIR
BRAGÐLAUKANA
FRÁ MORGNI TIL KVÖLDS

OPÍÐ
mánudaga - laugardaga kl. 10-22
sunnudaga kl. 12-22

Miðvangur 2, Egilsstaðir 471 1700 www.saltbistro.is

Konrad Korabiewski og Anna Friz

Tíminn er varla til á Íslandi

Konrad Korabiewski og Anna Friz eru meðal þeirra listamanna sem tekið hafa ástfóstri við Seyðisfjörð á síðustu árum, svo miklu að tvö hús í bænum eru skráð í eigu Konrads. Fjörðurinn leiddi þau saman þótt þau kæmu hvort í sínu lagi með tveggja ára millibili til dvalar sem gestalista-menn í Skáftfelli. Austurglugginn heimsótti þau í byrjun vikunnar og ræddi við þau um veðráttna og tímaleysið sem mótar Íslendinga og ferðalag hljóðsins yfir lönd og gegnum efni.

„Ég er fæddur í Póllandí en fluttist sem barn til Danmerkur. Ég fékk síðar leið á Danmörku en varð ástfanginn af Íslandi. Ég kom fyrst til Seyðisfjörðar árið 2011 ásamt þáverandi kærstu minni til tveggja mánaða dvalar í Skáftfelli. Ég var ekki búinn að vera á Seyðisfirði nema í nokkrar mínútur þegar ég ákvað að þetta væri staðurinn þar sem ég vildi búa,“ segir Konrad. Hann fór strax að leita sér að húsi og fyrir valinu varð lítið blátt hús niðri við Fjarðarána. Þar taka þau Anna á móti okkur á mánudags-eftirmiðdegi. Sólín skín, það er logn og hlýtt. Lognið á eftir storminum mikla um helgina, enda verður þeim nokkuð tiðrætt um hvernig veður og vindar móta Íslendinga.

Bakgrunnur beggja er í hljóðlist og

hafa þau unnið töluvert við útvarp, Konrad meðal annars hjá danska ríkisútvarpinu. Honum er hins vegar illa við að takmarka sig við eina listgrein, segist sækjast eftir að blanda saman ólikum miðlum. Hann er óhræddur við að prófa nýjar víddir í listsþópum sinni og hefur hlotið viðurkenningar fyrir list sína í Danmörku, Þýskalandi, Póllandí og Ítalíu.

I september 2011 tók Konrad höndum saman við Elvar Má Kjartansson og Helga Órn Pétursson um að koma á fót Skálum – miðstöð hljóð-listar og tilraunatónlistar. Nafnið er valið til heiðurs Magnúsi Blöndal Jóhannssyni, frumkvöðli íslenskra raftónlistar sem ólst upp á Skálum á Langanesi.

„Ég fór strax að horfa á Seyðisfjörð frá ýmsum sjónarhornum. Staðurinn státar af sterkri listahefð sem fer samt aðeins upp og niður – eins og veðrið. Stundum gerist ekkert en á öðrum stundum smitast fólkid hvert af öðru. Ég sá bæði auðlindirnar sem menn þekktu en líka annan efnivið sem ég vildi kanna frekar. Mér fannst til dæmis mega skoða hljóðlistina nánar. Ég hitti two heimamenn og okkur langaði í samastað þar sem við gætum gert tilraunir. Við vorum í Norðursíld um hrið en húsið var selt um leið og menn sáu möguleikanum sem fólust í því. Skálar afmarkast

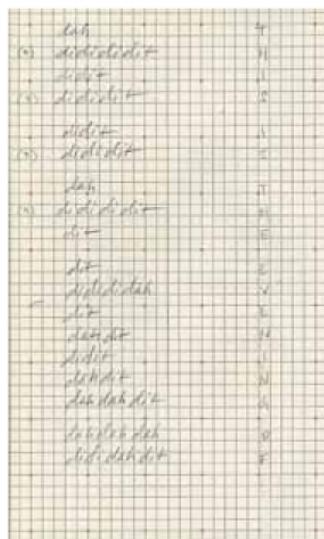
hins vegar ekki af hinu ápreifanlega rými og það auðveldar mér lífið því ég ferðast mikið. Við vildum skapa grundvöll þar sem listamenn, íslenskir sem erlendir, gætu haft áhrif hver á annan en einnig komið hingað til að kynnast staðnum og fá innblástur úr umhverfinu.“

Tilraunir með morskóða

Anna er fædd og uppalin í Kanada en er af dönskum ættum. Verk hennar hafa hlotið fjölda viðurkenninga þar í landi. Hún kom fyrst til Seyðisfjörðar í lok ágúst 2013 til tveggja mánaða dvalar í Skáftfelli. „Ég fékk að upplifa þjár árstíðir á rúnum tveimur mánuðum.“ Hún segist hafa heillast af hljóðinu í náttúrunni. „Það eru til dæmis sérstök hljóð sem myndast þegar þú gengur eftir fjallhlíðinni. Fjörðurinn og fjöllin mynda hvert sitt hljóð.“ Með í fóri hafði hún lítt inn útvarpssendi og á hverjum degi í eina viku í október sendi hún um 16 mínumánuða langt útvarpsverk í ljósaskiptunum. „Hver dagur var átta mínumánuðum styttri en sá síðasti og verkið náiði yfir þann tíma sem ljósastaurarnir þurftu til að ná fullri birtu.“

Anna hafði kynnt sér Seyðisfjörð fyrir komuna og vissi að þar hafði fyrsti símasæstrengurinn komið að landi. Hún ætlaði sér að læra morskóða meðan á dvölinni stóð og hafði

handbók um kóðann frá sjötta áratugnum með. Hún náði reyndar ekki fullum tókum á morsinu en skrifáði í staðinn texta um komu myrkursins og þyddi hann yfir á morskóða en honum var síðan útvarpað í bænum. Það merkilega er að Konrad hefur einnig gert tilraunir með morskóða á Seyðisfirði. „Ég fann skilaboð í morskóða frá árinu 1976. Ég vissi ekki hvað þau þyddu og veit ekki enn, en notaði þau í verk sem félk viðurkenningu í Þýskalandi.“

Morskóðinn sem Anna notaði í útvarpsverk sitt. Mynd: Úr einkasafni

Hljóðið sem ferðast

Anna, sem í haust tekur við stöðu aðstoðarprófessors í hljóðlisti við háskólanum í Kaliforníu, segist hafa tengst Seyðisfirði sterkum böndum. „Það hefur verið áhugavert að læra um sögu bæjarins og umhverfisins. Við höfum rústir út með firðinum sem gefa til kynna hvernig fólk bjó hér á fyrri tíð, sem veitir innblástur, en síðan eru hér bílakirkjugardar og þegar maður heimsækir þá bankar maður í járníð og hugsar um hvernig umbreyta megi því í hljóðfæri.“

Sýn hennar á brotajárníð endurspeglar hvernig þau horfa eftir möguleikum í umhverfinu til að skapa hljóð. Í nýjasta verki þeirra taka þau upp hljóð með vatnspónum hljóðnema sem settur er ofan í vatn. Upptakan er síðan spiluð í gegnum tvö hátalara á trébryggju þannig að viðurinn sýgur í sig hljóðið og magnar það upp. Um leið er það tekið upp á ný með hljóðnema sem nemur hljóðið úr bryggjunni. „Í stað þess að nota annaðhvort hugbúnað eða gítarpedal notum við manngerð hlti eða náttúruna til að breyta hljóðinu,“ útskýrir Anna.

Í eldra verki fluttu þau hljóð milla landa. Konrad tók upp hljóð á Seyðisfirði, til dæmis úti í Nordursíld, og sendi til Önnu sem þá var stödd í Ljubljana í Slovéníu. Hún spilaði hljóðið í gegnum slovenska veggi og tók það upp á nýtt. Með því endurspegluðu þau ferðalag hljóðsins. „Við hugsuðum okkur að ögn af hljóði frá Seyðisfirði í október hefði borist til Slovéníu í desember.“

Fjarlægjumst náttúruna og um leið upprunann

Þau hafa einnig gert tilraunir með áhrif náttúrunnar á hluti sem innihalda hljóð. Þegar hljómplötur eru pressaðar verður fyrst til aðaleintak úr kopar, svokallaður master, sem víníplöturnar eru síðan pressaðar eftir. Þau hafa tekið mastera og grafið þá, sett í saltvatn og skilið eftir uppi á þaki til að kanna hvað gerist. „Við viljum vita hvernig þær breytast og hversu hratt. Þær verða þannig að listaverkum í sjálfu sér. Við viljum komast í kynni við sem flest öfl, bæði manngerð og náttúruleg,“ útskýrir Konrad og heldur áfram.

Tengingin við náttúruna er okkur mikilvæg og við viljum skilja hvernig hún vinnur. Við notum ómælda fjármuni til að reyna að finna líf í geiminum á sama tíma og við skiljum varla hvað er að gerast í grasinu. Við höfum fjarlægst þetta einfalda, náttúruna sem hefur svo mikil áhrif á okkur, það að vera dýrategund. Mér finnst þetta undarleg stefna því um leið fjarlægjumst við upprunann.

Eitt það fallega við Ísland er að tíminn er varla til. Í Þýskalandi, þar sem ég hef einnig aðsetur, hefðum við þurfat að bóka þetta viðtal við mán-

„Maðurinn er ráðandi tegund en við finnum ekki jafn mikið fyrir því á Íslandi og viða annars staðar.“ Mynd: GG

áðarfyrirvara. Við hefðumst hringst á og skráð fundatíma í dagbækurnar okkar. Hér vitum við að það gengur ekki. Veðrið gæti breyst 200 sinnum á meðan. Hér eru dyrnar einfaldlega opnar ef þú vilt kíkja inn í kaffi.

Petta er mér líka mikilvægt því þetta veitir mér lausn frá hlutum sem ég vanur. Ég hugsa ekki um tímann, ég vakna bara þegar líkaminn vill vakna og ýti ekki á eftir hugmyndunum heldur koma þær þegar þær vilja koma. Ég held að það sé heilbrigðast að reyna ekki að ýta á eftir öflum sem við höfum ekki stjórn á,“ segir Konrad.

„Við lítum ekki á sveit og borg sem andstæða hluti. Það eru dýr og plöntur íborgunum og maðurinn er hluti af umhverfinu því hann byggir sér bústaði. Hann er ráðandi tegund en við finnum ekki jafn mikið fyrir því á Íslandi og viða annars staðar. Maðurinn rædur ekki öllu því veðrið getur verið svo sterkt afl,“ bætir Anna við.

Vígðis forseti las upp úr dagbókum skipstjóra

Eitt þeirra verka Konrads sem hefur vakið mikla athygli er NS-12 sem nýverið var tilnefnt til verðlauna í Þýskalandi. Verkið dregur nafn sitt af togaranum Gullveri en Konrad og videólistamaðurinn Kristján Loðmálfjörð fóru í þrjá túra á þremur árum með skipinu. Konrad segir verkið bæði vera margmiðlunarlistaverk og félagsfræðilega tilraun. „Það er bæði hægt að lita á skipið sem vinnustað þar sem menn vinna til að afla tekná til að sjá fyrir fjölskyldum sinum eða sem lífveru þar sem menn reiða sig hver að annan.“

Gullver fangaði huga hans á Seyðisfirði og byrjaði hann fyrst að skoða skipið af bryggjunni. Hann skynjaði mikilvægi þess fyrir bæjarbúa, bar stærð þess saman við fjöllin og heyrði hvernig það myndaði hljóð hingað í sumar. Anna segir vinnu-

þegar vindurinn blés. Næsta skref var að komast um bord til að taka upp. „Ég vildi hlusta á skipið sem hljóðfæri og rannsaka hljóðin í því. Vélin er til dæmis alltaf í gangi og hljóð frá henni heyrist í hverri vistarveru.“ Verkið er hugsað sem innsetning með myndskrái og hljóðum sem brotin eru upp í átta kafla. Í einu þeirra les Vigdís Finnbogadóttir, fyrverandi forseti Íslands, upp úr dagbókum skipstjóra. „Við vildum skilja lífið um bord með því að lesa dagbækurnar, sjá hvað skipti þá máli og hvernig þeir orðuðu hlutina. Við fórum síðan með textabrotin til Vigdísar og spurðum hvort hún vildi lesa þau upp eins og hljóð. Þegar hún sá textana sagði hún: „Ég verð að gera þetta.“

Pá hafa Konrad og Anna nýlega leitt röð útværpsverka „The Remote Series“ sem send voru út á vegum ástralska ríkisútværpsins undir merkjum Skála. Þar mátti meðal annars finna uppþókur frá Seyðisfirði og meðal þeirra listamanna sem tóku þátt var Tumi Magnússon, sem hefur sterk tengsl við staðinn. Áherslan var á fjarlægð í ymsum útgáfum. „Við gátum haft hluti í ápreiðanlegri nán en kannski á öðru formi og eru því fjarlægir,“ útskýrir Anna.

Fleiri hugmyndir eru á teikniborðinu. Konrad á annað hús hinum megin árinnar sem þau segja að sé illa farið og þarfist mikilla endurbóta. Áður en farið verði í þær langar þau að gera húsið sjálft að lifandi hljóðverki. „Veggirnir magna upp hljóðið þannig að húsið lifnar við. Það var til dæmis fullt af hljóði í hvassviðrinu um helgina.“

Ekkert eitt „heimá“

Vetrardvöl þeirra hér á landi að þessu sinni er senn á enda því þau stefna af landi brott með ferjunni eftir helgi. Við taka tónleikar, fyrirlestrar og vinna í Þýskalandi, Slovéníu, Austur-ríki og Ítalíu áður en þau koma aftur hingað í sumar. Anna segir vinnu-

umhverfið vera þannig að ef menn vilji starfa alfarið við listsköpun þurfi menn alltaf að vera á ferðinni. „Það er ekkert eitt „heimá“ en þetta er „mest heima“. Ég var í fimm löndum í fyrra og hitti margu listamenn í sömu stöðu. Menn eiga kannski íbúð einhvers staðar en eru bara í henni 20% af tíma sínum. Eina leiðin til að fjármagna hlutina og koma þeim í framkvæmd er að ferðast.“

Prátt fyrir mikil ferðalög segja þau mikilvægt að skipta ekki af hratt um íverustað. Þau leggja áherslu á að þeir gestalistamenn sem koma til Seyðisfjörðar á vegum Skála stoppi þar nógum

„Fegurðin við Seyðisfjörð er hversu margir listamenn eru hér og mikið af ólíkri list.“

lengi til að kynnast staðnum. „Tveir manuðir eru lágmark. Fyrsta manuðinn ertu gagntekinn af nýjum stað en svo ferðu að skilja taktinn þar.“ Þau segja spennandi fyrir listamenn að heimsækja Seyðisfjörð þar sem mikil listræn gerjun eigi sér stað. „Fegurðin við Seyðisfjörð er hversu margir listamenn eru hér og mikið af ólíkri list. Ég þekki varla annan jafn líttin stað þar sem svo mikil er í gangi. Þú finnur ekki viða fjórar gestavinnustofur fyrir listamenn í sama porþinu,“ segir Anna.

Konrad segir tið ferðalög hafa sína kosti og galla. „Stundum hata ég að eiga ekki fast heimili en þess á milli elskar ég það. Það skiptir líka máli að vera fríjals og svona óstöðugleiki skapar mikla list. Ég hefði þetta ekki svona ef ég væri ekki sáttur.“